

IN MEMORIAM J. J. M. JANSEN

Op 23 april 1957 is plotseling overleden de bekende bosbouw pionier J. J. M. Jansen, oud-houtvester bij het Staatsbosbeheer. Hij heeft helaas slechts enkele jaren van zijn welverdiende rust in Bennekom mogen genieten.

Johannes Jacobus Martinus Jansen
geb. 31 oktober 1889, overl. 23 april 1957

Johannes Jacobus Martinus Jansen is in Amsterdam geboren op 31 oktober 1889 en was dus 67 jaar oud. Na zijn studie aan de Rijks Hogere Land-, Tuin- en Bosbouwschool te Wageningen in 1911, was hij tot 1918 als hoofdopzichter in dienst van de Nederlandse Heidemaatschappij. Op 1 oktober van dat jaar trad hij dienst van het Staatsbosbeheer. Op 1 mei 1920 kreeg hij het beheer van de houtvesterij „Assen”, welke functie hij tot zijn pensioengerechtigde leeftijd heeft vervuld tot 1 november 1954.

Deze 34 levensjaren zijn zeer vruchtbaar geweest. De verrichtingen die onder zijn leiding en door zijn hand in de provincie Drente zijn geschied, zijn inderdaad ingrijpend en ook spectaculair geweest. De oppervlakte, die op 1 januari 1922 door de Staat was bebost bedroeg 1.300 ha

en thans zijn 14.000 ha bebost. Van de 18.000 ha, die het Staatsbosbeheer in Drente heeft verworven, is verreweg het grootste gedeelte door zijn toedoen gekocht. Natuurlijk waren de omstandigheden voor deze opvallende en onstuimige ontwikkeling gunstig. Immers met het oog op de bestrijding en onstuwige ontwikkeling van de bosbouw, voornamelijk van de Staat grote bedragen voor de aankoop en bebossing toegestaan. De overheidsinstanties en met name de Commissaris van de Koningin en de betrokken burgemeesters, verleenden daarbij vaak hun medewerking.

Na de tweede wereldoorlog leek het alsof de boeren, die hun gronden hadden verkocht, dit betreunden. Doch thans verstommen de stemmen, die reeds spraken van ontbossing, omdat de economische positie van het bos vergeleken met de landbouw radicaal en voor goed is veranderd, ten gunste van het bos.

Het zal voor de overledene wel een grote voldoening zijn geweest te hebben gemerkt, dat zijn voortvarendheid algemene waardering heeft gevonden, een waardering die bij het 50-jarig bestaan van het Staatsbosbeheer op 30 juli 1949 is vastgelegd in de benoeming van Jansen tot Ridder in de Orde van Oranje Nassau, waarbij de minister, Dr S. L. Mansholt, eigenhandig de ordetekenen heeft uitgereikt. Vlak voor zijn pensionering heeft de Commissaris der Koningin, Mr. J. Cramer, op 6 oktober 1954, op de jaarlijkse excursie van de Provinciale Staten van Drente, na een tocht door de boswachterij „Dwingelo”, Jansen gehuldigd voor zijn verdienste aan de provincie bewezen en hem daarbij zijn bevordering tot officier in de Orde van Oranje Nassau bekend gemaakt.

Doch het zijn niet alleen de werkzaamheden van de aankoop van vele duizenden ha heideveld, die alle respect afdwingen. Daarnaast waren de zorgen voor de bebossing ongekend groot, omdat de pioniershoutsoort, de groveden, tot grote teleurstelling aanleiding gaf. Naarstig zocht hij vaste punten in de bebossingspraktijk van zijn voorganger P. Boodt en van particuliere bosontginners in Drente. Bovendien ontstond een levendige relatie met de bekende Forstmeister Erdmann, een vereerder van Van SchermbEEK, die Jansen ook als zijn grote leermeester zag. Jansen werd nauwelijks tijd gelaten om behoedzaam proeven te nemen, omdat de gespitte oppervlakte elke maand met tientallen ha aangroeide.

De grote moeilijkheden brachten hem niet van zijn stuk, integendeel hij werd door zijn voortvarendheid tot snelle besluiten gedwongen. De nieuwe grondslagen, waarop Jansen ging bouwen, in afwijking van de heersende ideeën, waren: intensieve grondbewerking, kunstmest, lupinen-voorbouw en ruim gebruik van Japanse lariks, fijnspar en Oostenrijkse den, principiëel zoveel mogelijk gemengd met inlandse eik, Amerikaanse eik, berk en els.

In 1928 heeft Jansen voor de Nederlandse Bosbouw Vereniging te Arnhem zijn eerste grote lezing gehouden over de bebossing in Drente, opgenomen in het tijdschrift van de Nederlandse Heidemaatschappij van augustus 1928. In dit verband verwijs ik naar het Nederlands Bosbouw Tijdschrift van 1929, waarin de lezing van Dr Erdmann over de werkwijze van de bebossing in de houtvesterij „Assen” is opgenomen en waarin het „Assener Verfahren” nader wordt beoordeeld. In de loop van de volgende jaren verschijnen telkens kleinere en grotere artikelen van Jansen om zijn ervaringen uit te dragen. Op de laatst gehouden excursie

van de N.B.V. op 28 mei 1954 heeft Jansen nog eens enige bosbouwvraagstukken terloops behandeld.

Het resultaat van het „Assener Verfahren” heeft dus niet alleen de Nederlandse bosbouw geïmponeerd, maar ook de buitenlanders hebben blijk gegeven van bewondering. Naast vele Duitsers zijn het Denen, Engelsen en Belgen geweest, die regelmatig Drente bezoeken.

De geschiedenis van de bosbouw in Drente kan niet zonder de naam van houtvester Jansen worden geschreven. Zijn leven is ten einde, maar zijn werk gaat verder, de ontwikkeling van de door hem aangelegde bossen staat nog in de beginphase. Ik meen te moeten besluiten met de slotwoorden uit zijn artikel in het N.B.T. van juli 1954 :

„Een nieuw tijdperk is voor de Staatsbossen in Drente ingetreden. De „jonge krachten, die zich aan dit werk zullen gaan wijden, wacht een „allesbehalve gemakkelijke doch een interessante taak. Geleid door de „wetenschap, zullen zij zich in de practijk moeten opmaken maatregelen „te treffen, die tot een steeds grotere houtproductie per oppervlakte leiden. De strijd die de bosbouw met de georganiseerde landbouw heeft „te voeren is niet makkelijk. Een noodlijdende bosbouw zal die strijd onherroepelijk verliezen : alleen als tak van bodemcultuur die rendabel en „lonend is, zal hij zich kunnen handhaven.

„Wij zijn nog lang niet aan onze maximale houtproductie toe. In de „toekomst kan ze verdubbeld, misschien nog wel verdrievoudigd worden. „Grote verwachtingen dienen ook gekoesterd te worden van de resultaten, „die de boomzadenveredeling voor rationele bosbouw zal hebben.

„Aan de bosbouw is in ons land zeker nog een schone toekomst weggelegd.”

J. L. W. Blokhuis.